

31996L0034

19.6.1996

ОФИЦИАЛЕН ВЕСТНИК НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

L 145/4

ДИРЕКТИВА 96/34/ЕО НА СЪВЕТА

от 3 юни 1996 година

относно рамковото споразумение за родителския отпуск, сключено между Съюза на конфедерациите на индустриалците и на работодателите в Европа (UNICE), Европейския център на предприятията с държавно участие (СЕЕР) и Европейската конфедерация на профсъюзите (ЕКП)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Споразумението за социалната политика, приложено към Протокол № 14 за социалната политика, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 4, параграф 2 от него,

като взе предвид предложението на Комисията,

- (1) като има предвид, че въз основа на Протокола за социалната политика, държавите-членки, с изключение на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия (наричани по-долу „държави-членки“), в своето желание да следват курса, начертан от Социалната харта от 1989 г., сключиха помежду си Споразумение за социална политика;
- (2) като има предвид, че социалните партньори, в съответствие с член 4, параграф 2 от Споразумението за социалната политика, могат съвместно да поискат споразуменията, сключени на общностно равнище, да бъдат прилагани по силата на решение на Съвета по предложение на Комисията;
- (3) като има предвид, че параграф 16 от Хартата на Общността за основните социални права на работниците относно равното третиране на мъжете и жените предвижда, *inter alia*, че „трябва също така да се разработят мерки, които да дадат възможност на мъжете и жените да съвместяват своите професионални и семейни задължения“;
- (4) като има предвид, че Съветът, въпреки наличието на широк консенсус, не бе в състояние да предприеме действия по предложението за директива относно родителския отпуск по семейни причини ⁽¹⁾, с измененията ⁽²⁾ от 15 ноември 1984 г.;
- (5) като има предвид, че съгласно член 3, параграф 2 от Споразумението за социалната политика, Комисията се консултира със социалните партньори за възможната насока на действие на Общността за съвместяване на професионалния и семейния живот;
- (6) като има предвид, че Комисията реши, след тази консултация, че са желателни действия от страна на Общността, да се консултират отново социалните партньори за съдържанието на предвиденото предложение, съгласно член 3, параграф 3 от упоменатото Споразумение;
- (7) като има предвид, че общите междуотраслови организации (UNICE, СЕЕР и ЕКП) уведомиха Комисията в съвместно писмо от 5 юли 1995 г. за своето желание да започнат процедурата, предвидена в член 4 от упоменатото Споразумение;
- (8) като има предвид, че упоменатите междуотраслови организации сключиха на 14 декември 1995 г. рамково споразумение за родителския отпуск; като има предвид, че те подадоха до Комисията съвместната си молба за прилагането на това рамково споразумение чрез решение на Съвета по предложение на Комисията, съгласно член 4, параграф 2 от упоменатото Споразумение;
- (9) като има предвид, че Съветът в своята Резолюция от 6 декември 1994 г. относно някои аспекти на социалната политика на Европейския съюз: принос към икономическата и социална конвергенция в Съюза ⁽³⁾, поиска от социалните партньори да се възползват от възможностите за сключване на споразумения, тъй като по правило те са по-близко до социалната действителност и до социалните проблеми; като има предвид, че в Мадрид членовете на Европейския съвет, чиито държави са подписали Споразумението за социалната политика, приветстваха сключването на това рамково споразумение;
- (10) като има предвид, че подписалите страни пожелаха да сключат рамково споразумение, предвиждащо минимални изисквания за родителския отпуск и за отсъствието от работа поради форсмажорни обстоятелства, и превращащо към държавите-членки и/или социалните партньори за определянето на условията, при които ще се предоставя родителският отпуск, с оглед да се вземе предвид конкретната ситуация, включително семейната политика, съществуваща във всяка една държава-членка, по-специално що се отнася до условията за предоставяне на родителски отпуск и за упражняване правото на родителски отпуск;
- (11) като има предвид, че подходящият инструмент за прилагане на това рамково споразумение е директива по смисъла на член 189 от Договора; като има предвид, че тя е задължителна за държавите-членки, по отношение на резултата, който трябва да се постигне, но им оставя избора на формата и методите;
- (12) като има предвид, че в съответствие с принципа на субсидиарността и принципа на пропорционалността, изложени в член 36 от Договора, целите на настоящата директива не могат да бъдат достатъчно добре постигнати от държавите-членки и следователно могат да бъдат по-успешно осъществени от Общността; като има предвид, че настоящата директива се ограничава до минимума, който се изисква за постигане на тези цели и не превишава необходимото за осъществяването им;

⁽¹⁾ ОВ С 333, 9.12.1983 г., стр. 6.

⁽²⁾ ОВ С 316, 27.11.1984 г., стр. 7.

⁽³⁾ ОВ С 368, 23.12.1994 г., стр. 6.

- (13) като има предвид, че Комисията при изготвянето на предложението си за директива е взела предвид представителния статут на подписващите страни, техния мандат, законността на клаузите на рамковото споразумение и съобразяването със съответните разпоредби, отнасящи се до малките и средните предприятия;
- (14) като има предвид, че Комисията, съгласно своето Съобщение от 14 декември 1993 г. относно прилагането на Протокола за социалната политика, е уведомила Европейския парламент, като му е изпратила текста на рамковото споразумение, придружен от предложението ѝ за директива и от обяснителен меморандум;
- (15) като има предвид, че Комисията е уведомила също така и Икономическия и социален комитет, като му е изпратила текста на рамковото споразумение, придружен от предложението ѝ за директива и от обяснителен меморандум;
- (16) като има предвид, че клауза 4, точка 2 от рамковото споразумение постановява, че прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение не представлява валидно основание за занижаване на общото равнище на закрила на работниците, в областта на приложение на настоящото споразумение. Това не накърнява правото на държавите-членки и/или социалните партньори да разработват различни закони, подзаконови или договорни разпоредби, в светлината на променящите се обстоятелства (включително въвеждането на непрехвърляемост), стига да се спазват минималните изисквания, предвидени в настоящото споразумение;
- (17) като има предвид, че Хартата на Общността за основните социални права на работниците признава важността на борбата срещу всички форми на дискриминация, по-специално на основаната на пол, цвят на кожата, раса, убеждения и религия;
- (18) като има предвид, че член Е, параграф 2 от Договора за Европейския съюз предвижда, че: „Съюзът защита основните права така, както са гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., и така, както произтичат от конституционните традиции, общи за държавите-членки, като основни принципи на правото на Общността“;
- (19) като има предвид, че държавите-членки могат да поверят на социалните партньори прилагането на настоящата директива по тяхно съвместно искане, при условие че държавите-членки предприемат всички необходими мерки за гарантиране на резултатите, наложени от настоящата директива по всяко едно време;
- (20) като има предвид, че прилагането на рамковото споразумение допринася за постигането на целите, цитирани в член 1 от Споразумението за социалната политика,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Прилагане на рамковото споразумение

Целта на настоящата директива е да придаде задължителна сила на приложеното рамково споразумение за родителски отпуск, сключено на 14 декември 1995 г. между общите междуотраслови организации (UNICE, CEEP и ЕКП).

Член 2

Заклучителни разпоредби

1. Държавите-членки въвеждат необходимите закони, подзакони и административни разпоредби, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до 3 юни 1998 г. или гарантират, че най-късно до тази дата социалните партньори ще въведат необходимите мерки чрез колективен трудов договор, като държавите-членки се задължават да вземат всички необходими мерки, които им дават възможност по всяко едно време да бъдат в състояние да гарантират резултатите, наложени от настоящата директива. Те незабавно информират Комисията за това.

2. Държавите-членки могат да разполагат с допълнителен срок от не повече от една година, ако това е необходимо с оглед на особени затруднения или на прилагането чрез колективен трудов договор.

Те трябва незабавно да информират Комисията за тези обстоятелства.

3. Когато държавите-членки приемат мерките съгласно параграф 1, последните съдържат позоваване на настоящата директива или позоваването се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

Член 3

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Люксембург на 3 юни 1996 година.

За Съвета

Председател

T. TREU

ПРИЛОЖЕНИЕ

РАМКОВО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА РОДИТЕЛСКИЯ ОТПУСК

ПРЕАМБЮЛ

Приложеното рамково споразумение представлява инициатива на UNICE, СЕЕР и ЕКП за установяване на минимални изисквания за родителския отпуск и за отсъствието от работа поради формални обстоятелства, като важно средство за съвместяване на професионалния и семейния живот и за насърчаване на равните възможности и на равното третиране на мъжете и жените.

UNICE, СЕЕР и ЕКП се обръщат към Комисията с искане да представи това рамково споразумение пред Съвета за приемане на решение на Съвета, по силата на което тези минимални изисквания да станат задължителни за държавите-членки на Европейската общност, с изключение на Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия.

I. ОБЩИ СЪОБРАЖЕНИЯ

- (1) Като взе предвид Споразумението за социалната политика, приложено към Протокола за социалната политика, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 3, параграф 4 и член 4, параграф 2 от него,
- (2) като има предвид, че член 4, параграф 2 от Споразумението за социалната политика предвижда споразуменията, сключени на общностно равнище, да бъдат прилагани по съвместно искане на подписалите страни чрез решение на Съвета по предложение на Комисията;
- (3) като има предвид, че Комисията обяви своето намерение да предложи мярка на Общността за съвместяване на професионалния и семейния живот;
- (4) като има предвид, че Хартата на Общността за основните социални права предвижда в тоука 16, отнасяща се до равното третиране, че следва да се разработят такива мерки, които да позволят на мъжете и жените да съвместяват своите професионални и семейни задължения;
- (5) като има предвид, че Резолюцията на Съвета от 6 декември 1994 г. признава, че една ефективна политика за равенство във възможностите предполага цялостна интегрирана стратегия, която води до по-добра организация на работното време и до по-голяма гъвкавост, както и до по-лесно завръщане към професионалния живот, и отбелязва важната роля на социалните партньори в тази област, както и при предоставянето на възможност на мъжете и на жените да съвместяват своите професионални и семейни задължения;
- (6) като има предвид, че мерките за съвместяване на професионалния и семейния живот следва да насърчават въвеждането на нови, гъвкави методи за организиране на работата и времето, които да отговарят по-добре на променящите се нужди на обществото и които трябва да взимат предвид нуждите, както на предприятията, така и на работниците;
- (7) като има предвид, че семейната политика трябва да се разглежда в контекста на демографските промени, на последиците от застаряването на населението, на преодоляването на различията между поколенията и на насърчаването на участието на жените на пазара на труда;
- (8) като има предвид, че мъжете трябва да бъдат насърчавани да поемат равен дял от семейните задължения, например да бъдат насърчавани да вземат родителския отпуск, чрез такива средства, каквито са програмите за повишаване на информираността;
- (9) като има предвид, че настоящото споразумение е рамково споразумение, въвеждащо минимални изисквания и разпоредби за родителския отпуск, различен от отпуска по майчинство, както и за отсъствието от работа поради формални обстоятелства, и превръщащо към държавите-членки и социалните партньори за създаването на условия за ползването на родителския отпуск, както и на подробни правила за прилагането му с оглед отчитането на положението във всяка една държава-членка;

- (10) като има предвид, че държавите-членки следва да осигурят предоставянето на обезщетенията в натура в случаите при осигуряване срещу болест да продължи по време на минималния период на родителския отпуск;
- (11) като има предвид, че държавите-членки трябва също така, където е подходящо според националните условия, и като се вземе предвид състоянието на бюджета, да предвидят запазването на съответното равнище на обезщетенията от социалното осигуряване, полагащи се по време на минималния период на родителски отпуск;
- (12) като има предвид, че настоящото споразумение взема предвид необходимостта от подобряване на изискванията в областта на социалната политика, от засилване конкурентоспособността на икономиката на Общността и от избягване налагането на административни, финансови и правни ограничения по начин, който би попречил на създаването и развитието на малките и средните предприятия;
- (13) като има предвид, че социалните партньори са в най-благоприятно положение за намиране на решения, които съответстват на нуждите, както на работодателите, така и на работниците и, следователно, трябва да им се предостави особена роля за въвеждането в действие и за прилагането на настоящото споразумение.

ПОДПИСАЛИТЕ СТРАНИ СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

II. СЪДЪРЖАНИЕ

Клауза 1: Предмет и приложно поле

1. Настоящото споразумение съдържа минимални изисквания, предназначени да улеснят съвместяването на родителските и професионалните задължения на работещите родители.
2. Настоящото споразумение се прилага по отношение на всички работници, мъже и жени, които работят по трудов договор или трудово правоотношение, така както са определени от закона, от колективните трудови договори или от установената практика във всяка една държава-членка.

Клауза 2: Родителски отпуск

1. Настоящото споразумение предоставя, при условията на клауза 2.2, на работниците мъже и жени, индивидуално право на родителски отпуск на основание на раждане или осиновяване на дете, за да им се даде възможност да се грижат за това дете поне три месеца, докато то достигне до определена възраст, но не повече от 8 години, който отпуск се определя от държавите-членки и/или от социалните партньори.
2. С цел да се насърчава равенството във възможностите и равното третиране на мъжете и жените, страните по това споразумение смятат, че предоставянето на правото на родителски отпуск, предвидено в клауза 2.1 трябва по принцип да бъде непрехвърляемо.
3. Условията за ползване и подробните правила за прилагане на родителския отпуск се определят от закона и/или от колективните трудови договори в държавите-членки, като се спазват минималните изисквания на настоящото споразумение. Държавите-членки и/или социалните партньори могат, по-специално:
 - а) да решават дали родителският отпуск да се дава въз основа на пълно или непълно работно време, на части или под формата на система на кредити от време;
 - б) да поставят като условие за предоставяне на родителския отпуск наличието на определен период, през който лицето е работило на дадено място и/или да има трудов стаж, който не надхвърля една година;
 - в) да приспособят условията за ползване и подробните правила за прилагане на родителския отпуск към специфичните условия на осиновяването;
 - г) да установят сроковете за предизвестие, което работникът отправя до работодателя, когато упражнява правото си на родителски отпуск, като се посочват началото и краят на периода на отпуска;
 - д) да определят обстоятелствата, при които работодателят, след консултации, в съответствие с националното законодателство, с колективните трудови договори и с установената практика, има право да отлага предоставянето на родителския отпуск по основателни причини, свързани с работата на предприятието (например: когато работата има сезонен характер, когато за периода на предизвестие не може да се намери заместник, когато значителен брой работници са поискали родителски отпуск по едно и също време, когато дадена длъжност е от стратегическо значение). Всеки проблем, който може да възникне във връзка с прилагането на тази клауза, се разрешава в съответствие с националното законодателство, с колективните трудови договори и с установената практика;
 - е) в добавка към буква д) да разрешават специфични правила, съобразени с изискванията за функционирането и устройството на малките предприятия.

4. За да гарантират на работниците, че могат да упражнят правото си на родителски отпуск, държавите-членки и/или социалните партньори предприемат необходимите мерки за закрила на работниците срещу уволнение поради подаване на молба за ползване, или поради фактическото ползване на родителския отпуск, в съответствие с националното законодателство, с колективните трудови договори или с установената практика.
5. В края на родителския отпуск работниците имат право да се върнат на същата длъжност или, ако това не е възможно, на равностойна или подобна работа, съответстваща на трудовия им договор или на трудовото им правоотношение.
6. Права, придобити или в процес на придобиване от работника, към датата, на която започва родителският отпуск, се запазват като такива до края на родителския отпуск. В края на родителския отпуск тези права се запазват, включително и всички промени, произтичащи от националното законодателство, от колективните трудови договори или от установената практика.
7. Държавите-членки и/или социалните партньори определят статута на трудовия договор или на трудовото правоотношение за периода на родителския отпуск.
8. Всички въпроси, свързани със социалното осигуряване по отношение на настоящото споразумение, се обсъждат и решават от държавите-членки, в съответствие с националното законодателство, като се взема предвид значението на непрекъсваемостта на правото на обезщетения по различните схеми на социално осигуряване, и по-специално на здравното осигуряване.

Клауза 3: **Отсъствие от работа поради форсмажорни обстоятелства**

1. Държавите-членки и/или социалните партньори предприемат необходимите мерки, за да разрешат на работниците да отсъстват от работа поради форсмажорни обстоятелства в съответствие с националното законодателство, с колективните трудови договори и/или с установената практика, по неотложни семейни причини, в случай на заболяване или инцидент, които налагат незабавното присъствие на работника.
2. Държавите-членки и/или социалните партньори могат да конкретизират условията и подробните правила за прилагане на клауза 3.1 и да ограничат това право до определен период, за дадена година и/или за даден случай.

Клауза 4: **Заключителни разпоредби**

1. Държавите-членки могат да прилагат или да въведат по-благоприятни разпоредби от тези, предвидени в настоящото споразумение.
2. Прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение не представлява валидно основание за понижаване на общото равнище на закрила на работниците в областта на приложението на настоящото споразумение. Това не накърнява правото на държавите-членки и/или на социалните партньори да приемат различни закони, подзаконови или договорни разпоредби в светлината на променящите се обстоятелства (включително и въвеждането на непрехвърляемост), стига да са спазени минималните изисквания, предвидени в настоящото споразумение.
3. Настоящото споразумение не накърнява правото на социалните партньори да сключват, на подходящо равнище, включително на европейско равнище, споразумения за адаптиране и/или допълване на разпоредбите на настоящото споразумение, с цел да се вземат предвид конкретните обстоятелства.
4. Държавите-членки въвеждат необходимите закони, подзаконови и административни разпоредби, за да приведат законодателството си в съответствие с решението на Съвета, най-късно до две години след неговото приемане, или да гарантират, че социалните партньори ⁽¹⁾ ще вземат необходимите мерки, по силата на споразумение, до края на този период. Държавите-членки могат, ако е необходимо, за да се вземат предвид особените затруднения или прилагането чрез колективен трудов договор, да разполагат максимум с една допълнителна година, за да приведат законодателството си в съответствие с настоящото решение.
5. Предотвратяването и уреждането на спорове и жалби, произтичащи от прилагането на настоящото споразумение, се извършва в съответствие с националното законодателство, с колективните трудови договори и с установената практика.
6. Без да се засягат съответните правомощия на Комисията, на националните съдилища и на Европейския съд, всеки въпрос, свързан с тълкуването на настоящото споразумение, на европейско равнище, следва първо да се препрати от Комисията на подписалите страни, които да дадат своето становище.
7. Подписалите страни преразглеждат прилагането на настоящото споразумение, пет години след датата на решението на Съвета, ако това бъде поискано от една от страните по това споразумение.

⁽¹⁾ По смисъла на член 2, параграф 4 от Споразумението за социална политика.

Съставено в Брюксел на 14 декември 1995 година.

Fritz VERZETNITSCH,

Antonio Castellano AUYANET,

François PERIGOT,

Председател на ЕКП

Председател на СЕЕП

Председател на UNICE

Emilio GABAGLIO,

Roger GOURVÈS,

Zygmunt TYSZKIEWICZ,

Генерален секретар на ЕКП

Генерален секретар на СЕЕП

Генерален секретар на UNICE

ЕКП
Boulevard Émile Jacqmain 155
B-1210 Bruxelles

СЕЕП
rue de la Charité 15
B-1040 Bruxelles

UNICE
rue Joseph II 40
B-1040 Bruxelles
